

PRODUSENTANSVAR - PLAST

STÅL HEGGELUND
FAGSJEF
NORSK INDUSTRI

**A EUROPEAN STRATEGY
FOR PLASTICS
IN A CIRCULAR ECONOMY**

Single-use plastics: New measures to reduce marine litter

- **Single Use Plastics (SUP) Directive vedtatt juni 2019.**
- **Kombinasjon av omsetningsforbud, krav til design for gjenvinning, merking, mål om reduksjon i forbruk, holdningsskapende arbeid, produsentansvar, etc. for en rekke engangsprodukter.**
- **Utstyr i plast til fiskeri og havbruk omfattes av det nye direktivet.**

Produsentansvarsordninger i Norge

- Emballasje (plast, drikkekartong, emballasjekartong, bølgepapp, glass, metall, drikkevareemballasje, tre emballasje). **[flere returselskaper konkurrerer]**
- Elektronikk **[flere returselskaper konkurrerer]**
- Kjøretøy **[ett returselskap]**
- Dekk **[ett returselskap]**
- Batterier **[flere returselskaper konkurrerer]**
- PCB-holdige isolerglassruter **[ett returselskap]**
- Fiskeri- og havbruksutstyr i plast (kommer pga. nytt EU-direktiv).
- En rekke engangsartikler i plast (kommer pga. nytt EU-direktiv)
- KFK, HKFK og HFK-gasser (en slags hybrid-løsning)
- Fritidsbåter, mopeder, campingvogner, fritidsbåter, etc. (statlig tilskudd)

Definisjoner

- **“Fishing gear”** means any item or piece of equipment that is used in fishing and aquaculture to target, capture or rear marine biological resources or that is floating on the sea surface, and is deployed with the objective of attracting and capturing or rearing such marine biological resources.
- **“Waste fishing gear”** means any fishing gear covered by the definition of waste in Directive 2008/98/EC, including all separate components, substances or materials that were part of or attached to such fishing gear when it was discarded, including when it was abandoned or lost.

Nye krav til importører/produsenter av fiskeri- og havbruksutstyr

- **Produsentansvar**
- **Nasjonale mål for innsamling (og evt. resirkulering)**
- **Markedsovervåking og rapportering av fiskeri- og havbruksutstyr i plast som omsettes + avfall som samles inn.**
- **Holdningsskapende arbeid («awareness raising»)**
- **Dekke (deler av) kostnadene knyttet til innlevering av tapt fiskeri- og havbruksutstyr i havn, samt kildesortering og videre avfallshåndtering, jf. «directive on port reception facilities».**
- **Harmoniserte standarder for sirkulær design skal utarbeides**

Produsentansvar kan oppfylles gjennom inngåelse av frivillige miljøavtaler

Produsentansvar - overordnede mål

- 1. Landsdekkende organisert innsamling og behandling av (visse) avfallsfraksjoner (inkl. fjerning av komponenter som er farlig avfall).**
- 2. Økt materialgjenvinning (og ombruk) fra kasserte produkter.**
- 3. Gi incentiv for å forbedre produktdesign mht. "miljøprestasjon" over produkters livsløp (mindre farlige stoffer, dematerialisering, etc.).**

Miljøavtale vs. Produsentansvar

- **Bransjen kan i større grad selv kan styre innretningen av virkemiddelet, herunder den praktiske oppfølgingen. Dette gir også større innflytelse over økonomiske og administrative kostnader.**
- **Miljøavtaler bidrar til å skape engasjement om miljømål i næringslivet og trolig vil inngåelse av en frivillig miljøavtale medføre mindre byråkrati enn nye forskrifter**
- **Fordeler med å innføre et produsentansvar gjennom en forskrift er at dette gir klarere rammer og (i teorien) like konkurransevilkår mellom alle aktører.**

Miljøavtale vs. Produsentansvar

- **Én frivillig miljøavtale gir også risiko for at enkeltaktører unndrar seg etterlevelse. I tillegg vil myndighetene ta seg av saksbehandling og regelverksutvikling.**
- **Norsk Industri anbefaler i utgangspunktet løsningen med en frivillig miljøavtale. Dette alternativet synes også å ha størst oppslutning blant medlemsbedriftene.**

Miljødirektoratets vurdering

- **Det anbefales at en arbeidsgruppe med representanter fra næringen selv finner frem til en god/hensiktsmessig løsning.**
- **EU-direktivets krav til produsentansvar kan da implementeres i en miljøavtale.**
- **Alternativet er trolig at myndighetene etablerer en produsentansvarsløsning.**

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Oslo, 05.09.2019

Kopi: Fiskeridirektoratet

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/2940

Saksbehandler:
Beate Langset

Anbefaling for videre arbeid med å innføre en produsentansvarsordning for utrangert utstyr i plast fra fiskeri- og oppdrettsnæringen

Vi viser til oppdraget fra Klima- og miljødepartementet (KLD) om å utarbeide en mulig produsentansvarsordning for utrangert utstyr fra fiskeri- og akvakulturnæringen. Etter at vi fikk oppdraget har EU vedtatt et direktiv om plastprodukter, som også omfatter utstyr i plast fra fiskeri, akvakultur og fritidsfiske. Direktivet er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen, men vi legger til grunn at direktivet er EØS-relevant.

I direktivet er det krav til at det skal etableres en produsentansvarsordning for slikt utstyr fra 2025. Et produsentansvar kan ivaretas på flere måter, både gjennom forskriftsfestede krav og frivillige avtaler mellom bransjen og myndigheter (bransjeavtaler).

Marin forsøpling er et stort miljøproblem, og bransjen selv må ta ansvar og har også best kunnskap om både utfordringer og løsninger. Vi har hatt god dialog med representanter for fiskeri og akvakultur og vi har fått tilbakemeldinger på hvordan de ser for seg at utfordringene rundt marin forsøpling kan løses på en mest mulig hensiktsmessig måte. Med dette som utgangspunkt anbefaler vi at Miljødirektoratet nedsetter en arbeidsgruppe som består av representanter fra aktuelle produsenter, importører og bransjeorganisasjoner for utstyr i plast fra fiskeri, akvakultur og fritidsfiske.

Foreløpige tanker (1)

- **Reglene om produsentansvar bør implementeres gjennom en frivillig miljøavtale mellom staten og berørte bransjer (Norsk Industri, Sjømat Norge & Sjømatbedriftene).**
 - Det må finnes en løsning for hvordan produsenter/ importører som evt. ikke er med i organisasjonene, herunder eventuelt frittstående aktører kan inkluderes.
- **En modell er at organisasjonene sammen, eller andre etablerer en stiftelse eller forening som kan ivareta oppfølging av tiltakene i evt. frivillig miljøavtale.**
- **Næringen bør fastsette en nullvisjon for fiskeri-/havbruksutstyr på avveie: Alt kassert utstyr skal samles inn. Dette kan f.eks. finansieres iht. følgende modell:**
 - Innsamling av kassert havbruksutstyr finansieres av oppdrettsselskapene gjennom direkte avtaler om avfallshåndtering med gjenvinningselskapene (samme som i dag).
 - Innsamling av tapt fiskeriutstyr på avveie finansieres av produsenter/importører av fiskeriutstyr, ved innbetaling av et vederlag til stiftelsen som følger opp miljøavtalen

Foreløpige tanker (2)

- **Vederlaget som produsenter/importører betaler inn bør også dekke merkostnader for bruk av resirkulert plastråvare, samt resirkulering plast i kassert utstyr, opp til en viss ramme. Dette skal bidra til at andelen resirkulert plast i nytt fiskeri- og havbruksutstyr, og andelen plast til resirkulering, øker i tråd med fastsatte miljømål.**
 - Hva som er hensiktsmessige miljømål her må vurderes nærmere.
- **Det utarbeides rapporteringsskjema for produsenter/importører av fiskeri og havbruksutstyr og brukere av utstyret (oppdrettere). Selskapene må si seg villige til å rapportere inn alle nødvendige data for kunne å følge opp en frivillig miljøavtale.**
- **Bransjen, gjennom en felles stiftelse/forening, må iverksetter hensiktsmessige informasjonstiltak og holdningsskapende arbeid på områder som forebygging av avfall og forsøpling, god avfallshåndtering, samt konsekvenser av tapt utstyr.**